

Yhteistyösopimus ammatillisen koulutuksen toiminnan järjestämisestä Pudasjärven OSAO:n toimipisteessä

KH 28.10.2025
4669/00.04.02/2025

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Tomi Timonen, hallintojohtaja Henri Pätsi, p.
0401595715

Nykytilan kuvaus

Pudasjärven kaupunki ja Koulutuskuntayhtymä OSAO ovat sopineet 1.1.2020 voimaan astuneella sopimuksella Pudasjärven kaupungissa sijaitsevan, ammatillisen koulutuksen (ammatillinen koulutus sisältäen oppisopimustoiminnan, täydennyskoulutuksen, muut kurssi- / -koulutuspalvelut sekä muut palvelut) operatiivisen toiminnan järjestämisestä Koulutuskuntayhtymä OSAOn (myöh.OSAO) ylläpitämässä Pudasjärven yksikössä.

Sopimuksen mukaan: OSAOn Pudasjärven yksikkö toimii taloudellisella nettoperiaatteella. Toiminnan tavoitteena on, että valtionosuudet ja muut toiminnan tuotot kattavat toiminnasta aiheutuvat menot. Pudasjärven kaupunki vastaa mahdollisista yksikköhintarahoituksen ylittävistä kustannuksista kokonaisuudessaan.

Käytännössä sopimuksella turvataan ammatillisen opetuksen järjestäminen Pudasjärvellä. Myös Taivalkoski rahoittaa OSAO:n toimintaa suoraan vastaavassa tarkoituksessa.

Toisen asteen ammatillisen opetuksen järjestäminen tai sen rahoittaminen talousarviosta ei ole lakisääteistä. Niin Pudasjärven kaupunki kuin kunnat yleensäkin järjestävät tai rahoittavat yleisesti myös ei lakisääteisiä palveluita ja toimintoja. Tällaisten palveluiden järjestämisestä kunta voi päättää vapaasti kunnallisen itsehallinnon nojalla demokraattisessa, poliittisessa päätöksentekoprosessi.

Pudasjärven kaupunki on kattanut OSAO:n alijäämää vuosina 2014-2022 seuraavasti (€):

TP 2014	185 559
TP 2015	397 881
TP 2016	208 661
TP 2017	521 029
TP 2018	551 121
TP 2019	128 662
TP 2020	0
TP 2021	311 975
TP 2022	197 549

Viime vuosina katetut alijäämät ovat olleet:

v. 2023 177 820
v. 2024 181 559

Sopimusta ja rahoittamista puoltavina perusteina voidaan yleisellä tasolla arvioiden nähdä myönteiset elinkeino- ja koulutuspoliittiset vaikutukset: Yritysten tarvitsemaa työvoimaa koulutetaan paikkakunnalla eikä paikkakuntalaisten nuorten tarvitse muuttaa muualle opiskelemaan. Myös paikkakunnalle muualta tulevat opiskelijat lisäävät osaltaan alueen elinvoimaa ja vetovoimaa.

Ei puoltava peruste on suora alijäämän suuruinen vaikutus kaupungin toimintakatteeseen ja tulokseen, minkä merkitys on korostunut kaupungin taloustilanteen tiukentuessa. Lisäksi kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa menoerään arvioidaan vähäisiksi.

Elinkeino- ja koulutuspoliittisten vaikutusten ja kaupungille aiheutuvien epäsuorien talousvaikutusten arviointi ei onnistu ilman nimenomaista asiantuntijaselvitystä. Todennäköisesti tällainen työ olisi tilattava konsultilta.

Suomessa ammatillisen koulutuksen järjestämisen kustannuksista vastaavat sekä valtio että kunnat. Kaikki kunnat asukasmäärästään tai väestörakenteestaan riippumatta osallistuvat toisen asteen koulutuksen rahoitukseen, eikä siihen vaikuta lainkaan sijaitseeko kunnassa oppilaitoksen toimipistettä. Kunnan saamien valtionosuuksien yhteismäärästä siis vähennetään laskennallinen kunnan omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään rahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (957/2017) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (682/2017) mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestämiseen rahoitusta valtion talousarvion määrärahan ja kuntien rahoitusosuuden rajoissa. Rahoitus jaetaan pääosin laskennallisin perustein. Rahoitus myönnetään suoraan koulutuksen järjestäjille, jotka päättävät sen kohdentamisesta koulutuksen järjestämiseen.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen taas edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa, joka voidaan myöntää hakemuksesta kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle. Ammatillisten oppilaitosten historia ja omistuspohja on moninainen, useimmat oppilaitokset ovat kuitenkin kuntien omistamia.

Edellä esitetty nykytilan kuvaus on sisällynyt kaupunginhallituksen 11.04.2023 § 147 valtuustoaloitteeseen, jolla rahoitus on esitetty lopetettavaksi ja kohdennettavaksi mm. perusopetukseen, antamaan vastaukseen, eli edellä esitetty on myös ollut silloisen kaupunginhallituksen poliittisen linjaus. Sopimuksen edellyttämästä rahoituksesta päättää kaupunginvaltuusto vuosittain hyväksyessään talousarvion.

Kaupunginhallitus on samassa vastauksessa valtuustoaloitteeseen todennut myös:

Kaupungin talouden kannalta on perusteltua selvittää mahdollisuudet turvata toisen asteen ammatillinen opetus paikkakunnalla yhteistyössä OSAO:n kanssa etsien muutoksia toimintaan, joilla voidaan estää tai rajoittaa katettavan alijäämän syntymistä.

Toinen mahdollisuus on selvittää mahdollisuuksia ammatillisen opetuksen järjestämiseen paikkakunnalla jonkun muun koulutuksen järjestäjän toimesta.

Pudasjärven kaupungin ja OSAO:n välisen yhteistoimintasopimuksen pikainen irtisanominen sisältäisi ennalta-arvaamattomia riskejä, jotka liittyvät kaupungin elinvoimaan, yritysmyonteisyyteen, imagoon ja epäsuoriin talousvaikutuksiin. Toisaalta kaupungin taloustilanne edellyttää mainittuja toimenpiteitä kustannusten hallitsemiseksi.

Sittemmin edellä mainittua työtä kaupungille aiheutuvien kustannusten rajoittamiseksi on tehty käytännössä ainakin kaupungin ja OSAO:n välisen ohjausryhmän kokouksissa.

Sopimuksen päivittämistarve

OSAO on ilmoittanut kaupungille OSAOn organisaatiouudistuksesta johtuen tarpeen päivittää Pudasjärven kaupungin ja OSAOn välistä yhteistyösopimusta. Aiempi sopimus on vuodelta 2020. OSAOlla on Pudasjärvellä tämän vuoden loppuun saakka oma hallinnollinen koulutusyksikkö, jonka toimintaa ja taloutta on seurattu omana itsenäisenä kokonaisuutena. OSAOn siirtyessä toimialamalliin vuoden 2026 alusta alkaen Pudasjärven koulutusyksikkö muuttuu toimipisteeksi, jossa on jatkossa usean OSAOn toimialan koulutusta. Tämä aiheuttaa tarpeen seurata erikseen Pudasjärven toimipisteen kustannuksia.

OSAossa on päivitetty yhteistyösopimusta vastaamaan uuden organisaatorakenteen mukaista toimintaa. OKM:n myöntämää valtion rahoitusta ammatilliseen koulutukseen kohdennetaan edelleen laskennallisesti Pudasjärven toimipisteelle. Yhteisten palvelujen kustannuksista allokoidaan sisäisellä veloituksella Pudasjärvelle kuuluva osuus.

Peruseriaatteet sopimuksesta säilyvät samalaisina siten, että Pudasjärven kaupunki tilaa OSAOltä ammatillista koulutusta yhteistyöryhmän kokouksessa sovitun mukaisesti ja sitoutuu maksamaan mahdollisen alijäämän. OSAO on neuvotellut sopimuksen päivityksestä Pudasjärven kaupungin johdon kanssa.

Yritysvaikutusten arviointi: paikkakunnalla järjestettävä ammatillinen koulutus parantaa työvoiman saatavuutta ainakin niillä aloilla, joiden koulutusta Pudasjärvellä on, lisäksi kaikella paikkakunnalla järjestettävällä palveluntuotannolla on epäsuoria positiivisia talousvaikutuksia paikallisiin yrityksiin.

Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan Yhteistyösopimuksen ammatillisen koulutuksen toiminnan järjestämisestä Pudasjärven OSAO:n toimipisteessä.

Päätös

Jakelu

Koulutuskuntayhtymä OSAO
mediatuottaja (sopimus kaupungin verkkosivuille)